

In reactie op de consultatie reikwijdte Jeugdwet.

MantelzorgNL is er voor mantelzorgers. Ouders van kinderen met een beperking of ziekte vervullen een mantelzorgrol, net als kinderen die opgroeien met een ouder, broer of zus met een beperking. Deze mantelzorgers krijgen regelmatig te maken met de Jeugdwet en de jeugdhulp.

Wij zien de druk op ouders en kinderen toenemen als deze wetswijziging doorgaat. Nu al horen ouders van lokale teams dat zij geen recht hebben op ondersteuning voor zichzelf of hun kinderen, zonder dat er onderzoek wordt gedaan. Jonge mantelzorgers worden vaak gezien als extra handen in huis, terwijl we hen juist willen erkennen en ondersteunen. Het systeem werkt dubbel: het legt meer taken neer bij gezinnen, maar biedt onvoldoende ondersteuning. Deze wetswijziging verandert dat niet; sterker nog, wij verwachten dat de overbelasting hierdoor verder toeneemt. Gemeenten blijven ongelijk handelen, er wordt veel verwacht van eigen kracht, gebruikelijke hulp wordt opgerekt, de context van het kind blijft buiten beeld en signalen van mogelijke overbelasting in gezinnen worden daardoor gemist. Preventief acteren, zodat overbelasting niet ontstaat, is daardoor niet mogelijk.

Onze reactie baseren wij deels op het advies van sociaal advocaat Renske Imkamp, geschreven voor leder(in). Ook hebben we gesprekken gevoerd met onze achterban en met andere belangenorganisaties.

Onze op- en aanmerkingen en grootste zorgen met betrekking tot het wetsvoorstel zijn:**1. PGB**

- a. De gemeente is niet meer verplicht om jeugdhulp te bekostigen als ouders kiezen voor niet gecontracteerd hulpaanbod. Echter, ouders kunnen dan ook niet meer met een PGB dit aanbod inkopen, bijvoorbeeld bij lange wachtlijsten. Dit heeft overbelaste ouders en gezinnen tot gevolg, en de doelstelling van het PGB wordt hierdoor veranderd. Het wordt dan een vangnet voor wanneer gecontracteerde hulp niet werkt.
- b. PGB is met deze wijziging alleen toegankelijk via aanvullende jeugdhulp, dus de toegang tot PGB wordt moeilijker gemaakt. Ouders kunnen met een PGB bijvoorbeeld de combinatie zorg en werk goed regelen. Het biedt keuzevrijheid en mogelijkheden. Het doel van het PGB is keuzevrijheid in hoe je hulp regelt. Als je eerst moet aantonen dat de door de gemeente aangeboden zorg niet passend is, kan dit ertoe leiden dat je eerst Zorg In Natura moet proberen en pas daarna een PGB kan aanvragen. Hierdoor wordt het doel van PGB anders, namelijk geen keuzevrijheid maar een vangnet wanneer gecontracteerde zorg niet werkt.

2. Trajectduur

- a. Langdurige jeugdhulp wordt onwenselijk gemaakt en er wordt gesteld dat het college periodiek nagaat of aanvullende jeugdhulp nog steeds passend is. Hoewel hierbij wordt vermeld dat het mede zal afhangen van de ondersteuningsbehoefte van de jeugdige en diens ouders, worden langdurige beschikkingen hier mee ontmoedigd. Er zijn gezinnen waarin langdurige jeugdhulp echt nodig is, en dit ook aantoonbaar is. Onze angst is dat er vooral weer korte indicaties worden afgegeven, waardoor gezinnen met regelmaat in onzekerheid zitten of ze wel weer een beschikking krijgen. Onzekerheid hierover leidt tot stress, en dit kan overbelasting in de hand werken.

- b. Er wordt gesuggereerd in het wetsvoorstel dat trajectduur een graadmeter kan zijn voor effectiviteit van jeugdhulp. Trajectduur is geen goede graadmeter voor effectiviteit van jeugdhulp. Dit blijkt uit diverse onderzoeken.
3. **Normaliseren en demedicaliseren**
- a. Jeugdhulp is voor veel gezinnen de manier om deel te kunnen nemen aan de samenleving, en draagt dus bij aan normaliseren. Het heeft niet altijd iets te maken met 'excelleren en presteren' zoals gesuggereerd wordt op pagina 7 van de Memorie van toelichting.
4. **Aanvragen en aanvullende jeugdhulp versus basishulp**
- a. Voor sommige kinderen, bijvoorbeeld met een verstandelijke beperking of psychiatrisch ziektebeeld, is het verminderen, stabiliseren of opheffen van deze beperking niet realistisch of haalbaar. Echter, Art 2.1.2.C gaat er wel vanuit dat er dit eerst met preventie en basisjeugdhulp moet worden geprobeerd. Dit kan leiden tot overbelasting van kind en gezin, escalatie van gedrag of mislukte trajecten.
 - b. Met betrekking tot de verwijzroute via artsen. We vinden het niet wenselijk dat artsen niet meer direct kunnen verwijzen, maar alle aanvragen via het lokaal team moeten. De werkdruk bij lokale teams gaat hierdoor fors omhoog, terwijl er nu ook al wachtlijsten zijn. Daarnaast zorgt het ervoor dat ouders, of jeugdigen, het verhaal meermaals moeten vertellen. Dit geeft meer belasting.
 - c. Ook is onduidelijk hoe om te gaan met privacy, wanneer iemand wordt doorverwezen vanuit een arts en het lokale team dan omvang en aard moet vaststellen. Soms is het goed als én gemeente en (medische) professionals op de hoogte zijn van problemen in een gezin, zeker wanneer er in bredere context problemen zijn. Echter, dit is mogelijk niet altijd nodig en dan zorgt het voor extra bureaucratie en mogelijke privacyproblemen.
 - d. Er bestaan onduidelijkheid over wanneer iets een melding is. Hierdoor is het voor het kind en diens omgeving waar en hoe deze terecht kan voor hulp. Ook is onduidelijk of er voldoende deskundigheid is om de aanvragen op aard en vorm te beoordelen in de lokale teams, zeker ook wanneer er eerder een arts betrokken was.
 - e. Beperking gespecialiseerde jeugdhulp. Het lokale team gaan functioneren als een soort poortwachter, waarbij bezuiniging het uitgangspunt is.
 - f. Aanvullende jeugdhulp moet evidence based zijn, dit wordt niet gesteld voor de basis jeugdhulp die collectief moet worden aangeboden. Collectief aanbod is niet voor alle doelgroepen geschikt, maar wordt wel als eerste optie beschouwd. Het risico is dat het hulpaanbod leidend wordt, en niet de vraag die de jongere of het gezin heeft.
5. **Eigen kracht**
- a. Er wordt verwacht dat ouders opgroei- of opvoedingsproblemen, psychische problemen etc. (artikel 2.1.2.a) met eigen kracht oplossen. Psychische stoornissen zijn geen opvoedproblemen. De formulering doet denken dat ouders kennis en kunde in huis moeten hebben om dit via eigen kracht op te lossen, het gaat echter verder dan wat gebruikelijk is. Eigen kracht is ook afhankelijk van veel factoren, en niet voor iedereen gelijk.
6. **AMVB**
- a. Wij willen, net als in het advies van Renske Imkamp/Ieder(in), graag dat er zware voorhangprocedures komen voor verschillende onderwerpen in het wetsvoorstel, waaronder gebruikelijke zorg en eigen kracht.
7. **Financiële ruimte**
- a. Er is niet direct extra financiering vrijgemaakt voor deze ontwikkelingen. Pas vanaf 2029 is er enige financiële ruimte. Dit is echter ook geen geoormerkt geld, waardoor de vraag is hoe de veranderingen n.a.v deze wetswijziging goed kunnen worden doorgevoerd.

8. **Rechtsbescherming**

- a. Wij vinden het positief dat ouders een bezwaarprocedure kunnen doorlopen, vergelijkbaar met de Wmo. Dit was eerder niet zo.
- b. Echter, ouders zijn niet altijd op de hoogte dat ze een aanvraag kunnen doen voor aanvullende jeugdhulp. Als ze geholpen zijn met basis jeugdhulp (p.23 van het document) hoeft het gehele afwegingskader niet worden doorlopen. Voor ons is het belangrijk dat ouders wel weten dat ze nog aanvullend een aanvraag kunnen doen als ze het niet eens zijn met de beslissing.

9. **Drie taken lokale teams**

- a. Er is jurisprudentie die zegt dat onderzoeken, beslissen en uitvoeren niet kan samengaan. De Centrale Raad van Beroep (CRVB) oordeelde eerder dat deze taken niet samen kunnen gaan. Toch staan op pagina 17 Memorie van Toelichting staan de drie taken van lokale teams.

10. **Wegen financiële draagkracht**

- a. Het is onduidelijk of, hoe en wie de financiële draagkracht mag afwegen en zal afwegen. Ook is niet duidelijk welke normen hiervoor worden gehanteerd. Dit zorgt voor toenemende onzekerheid bij ouders en gezinnen. Wij maken ons zorgen om verhalen die wij horen waarbij het absolute minimum als uitgangspunt wordt genomen, waardoor ouders gedwongen worden (deels) te stoppen met werken. We hebben dit al gezien in de verordening in Haarlem. Werk kan voor ouders van een kind met een beperking of ziekte ook respijt zijn, en je werkt hierdoor ongelijkheid in de hand.

11. **Samenwerking scholen**

- a. Er wordt in het wetsvoorstel expliciet aandacht gegeven aan het samenwerken met onderwijs. Dit wordt voornamelijk gedaan m.b.t samenwerking met speciaal onderwijs. Echter, dit strookt niet met het VN verdrag. Samenwerking tussen scholen-ouders-lokale teams/professionals gaat nu soms ook al moeizaam. Er zijn verschillende financieringsstromen die negatieve prikkels hiervoor geven. Dit probleem wordt niet aangepakt. Hoe er samengewerkt moet worden en wat dit voor eenieder betekent is onvoldoende uitgewerkt.

Met vriendelijke groet,

Esther Hendriks
Bestuurder MantelzorgNL